

7.2 TRESTNÍ PRÁVO PROCESNÍ (TPP) A TRESTNÍ ŘÍZENÍ (TR)

POJMY

Trestní právo procesní (TPP) je souborem právních norem upravujících trestní řízení.

Trestní řízení (TR) je zákonem stanovený postup orgánů činných v trestním řízení, popř. i jiných osob při zjišťování trestných činů a jejich pachatelů a rozhodování o nich.

Trestní stíhání je úsek trestního řízení od zahájení trestního stíhání až do právní moci rozsudku, popř. jiného rozhodnutí ve věci samé.

Orgány činné v trestním řízení jsou policejní orgán, státní zástupce a soud.

PŘEDMĚT TPP a TR

Předmětem TPP je úprava trestního řízení a vztahů, které v něm vznikají (např. vztah mezi obviněným a orgánem činným v trestním řízení, mezi orgány navzájem)

Předmětem TR je skutek.

Úkolem trestního řízení je zejména:

- a) zjistit, zda se **skutek stal**
- b) zjistit, **zda je trestným činem**
- c) zjistit, **kdo je jeho pachatelem**
- d) uložit a **vykonat trest**, popř. ochranné opatření
- e) rozhodnout o **nároku poškozeného** na náhradu škody

§ 1 trestního řádu říká:

uplatnit účel trestního práva hmotného, tj. **ochranná funkce**
působit k **upevňování zákonnosti**
působit **preventivně**, tj. k **předcházení** a zamezování trestné činnosti
působit **výchovně** na občany v duchu zachovávání zákonů a pravidel občanského soužití a **plnění povinností ke státu a společnosti**

PRAMENY TPP – viz kapitola 7.1

PŮSOBNOST, VÝKLAD A ZÁSADY TRESTNÍHO ŘÍZENÍ

věcná / řízení o trestných činech

místní / tzv. lex fori závazný pro všechny OČTŘ a další orgány veřejné moci

časová / procesní úkon musí být prováděn podle zákona účinného v době, kdy se koná

osobní / procesní exempce je vynětí z působnosti TrŘ - např. prezident, poslanci,

Výklad trestního řádu + analogie

Pro výklad platí obecné zásady interpretace (dle subjektů, dle metod)

soudní výklad

oficiální (autoritativní) výklad

analogie je zpravidla přípustná, ale nelze analogicky rozšiřovat např. přípustnost do zákł. práv a svobod

Základní společné zásady TPP a TR

Zpravidla v trestním řádu výslovně či mlčky vyjádřená, ústavně podmíněná **východiska tvorby, interpretace a aplikace trestněprávních norem.**

Zásada **řádného** zákonného procesu
Zásada **přiměřenosti** (zdrženlivosti)
Zásada **rychlého** procesu
Zásada **zajištění práva na obhajobu**
Zásada **zajištění práv poškozeného**
Zásada **spolupráce se zájmovými sdruženími občanů**

Zásady zahájení trestního řízení

Zásada oficiality / § 2 odst. 4 TrŘ, **orgány činné** v trestním řízení **postupují z úřední povinnosti**. Výjimky: nestanoví-li zákon jinak (např. opravné řízení lze konat jen na základě podaného opravného prostředku, o nároku poškozeného na náhradu na škody rozhodne soud jen na základě návrhu poškozeného ...)

Zásada legality / § 2 odst. 3 TrŘ – **státní zástupce je povinen stíhat všechny trestné činy** o nichž se dozví, pokud zákon nebo vyhlášená mezinárodní smlouva, kterou je Česká republika vázána, nestanoví jinak. □ § 11 TrŘ – nepřípustnost trestního stíhání = státní zástupce nesmí stíhat □ § 172 odst. 2 TrŘ – státní zástupce nemusí stíhat = má možnost se rozhodnout = zásada oportunity

Zásada obžalovací / § 2 odst. 8 TrŘ – **trestní stíhání před soudy je možné jen na základě obžaloby**, návrhu na potrestání nebo návrhu na schválení dohody o vině a trestu= kde není žalobce, není soudce □ Státní zástupce je dominus litis – pán sporu: □ Oprávnění disponovat s obžalobou –zpětvzetí □ Vázanost soudu podanou obžalobou

Zásady dokazování

vyhledávací – § 2 odst. 5
presumpce nevinu - § 2 odst. 2
bezprostřednosti - § 2 odst. 12
ústnosti - § 2 odst. 11
volného hodnocení důkazů - § 2 odst. 6 tenci